

Het is alsof het beeld plotseling bevriest als wij vroeg in de morgen het dorp binnen lopen. Iedereen staat opeens stil en staart ons aan. De mannen die op de weg liepen te praten; de spelende peuters, de vrouwen met de was. Bij de school schuift een gordijntje een beetje opzij en gluiert één van de kinderen nieuwsgierig naar buiten. Abio, hoog in de bergen in het binnenland van Seram, 50 km van de kust, alleen lopend te bereiken. Alleen het eerste stuk is eventueel met een motor te doen - als je daar tenminste niet

al te zuinig op bent - 15 km hotsen over een sterk geërodeerd karrespoor vol stenen, met steile hellingen. Daarna is het verder lopen. Een paar jaar geleden heeft een bulldozer deze weg aangelegd, helemaal tot Abio. Toen kwamen hier zelfs trucks. Maar de regen maakte al gauw korte metten met de weg: het water sleet diepe goten, er verschenen scheuren in de kleigrond, en hier en daar brokkelden hele stukken weg af en zakten weg in de diepe ravijnen. Alleen in de droge tijd is het voor waaghalzen nog mogelijk om met een motor verder te komen.

Geen wonder dat iedereen staat te kijken: hier komt praktisch nooit iemand. En een blanke is al helemaal een grote uitzondering - er is een keer een Amerikaan geweest die kwam kijken of hier een vliegstrip aangelegd kon worden, en later nog eens een Duitse taalkundige. Verder niemand. En dit is het eind van de weg, hoger op is niets meer, alleen bos, maar geen andere dorpen. Wie hier aan komt lopen, moet kennelijk hier zijn.

Ik moet hier inderdaad zijn. Het is de laatste en meest geïsoleerde van de vier gemeenten van de Molukse kerk die ik hier op Seram bezoek, om een beeld te krijgen van het kerkelijk leven hier. In Litindo noemen we dat "field-tasting": 'proeven' hoe het leven van de christenen is in Indonesië, wat hun levensomstandigheden zijn, de moeiten waar ze mee te maken hebben, hoe de gemeenten er voor staan. Als je voor Indonesische christenen schrijft, moet je je lezerspubliek wel kennen! En dan ben je

er niet als je je alleen oriënteert in de verstedelijkte gebieden, waar allerlei moderne voorzieningen zijn. In de dorpen ver weg van de stad is het leven totaal anders.

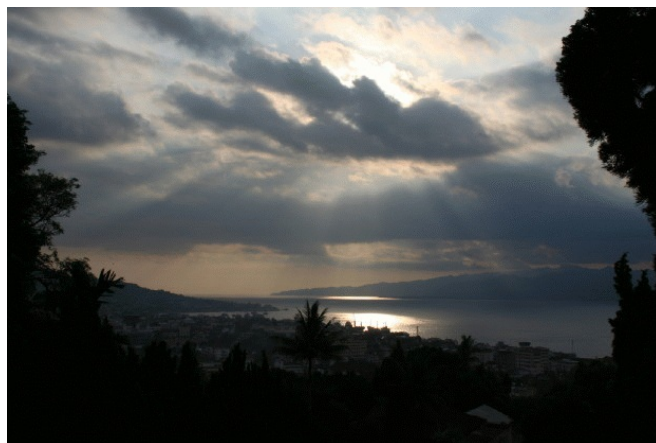
Hier in Abio is geen elektriciteit, geen televisie, geen verkeer. In de regentijd, als de rivieren buiten hun oevers treden, is het zelfs niet mogelijk om lopend naar de kust te komen. De mensen van het dorp kunnen goed in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien: de tuinen leveren genoeg op, en in het bos stikt het van de herten en wilde varkens. Maar producten verkopen gaat lastig als je alles naar de kust moet dragen; dat doe je niet met een tros pisang, en met een lading durian - en juist die laatste vrucht groeit hier in overvloed, en is in Indonesië erg gewild.

Onderwijzers en andere mensen van buiten kunnen het hier maar moeilijk volhouden. De school draait dan ook op een paar onderwijzers die uit het gebied zelf afkomstig zijn. Maar medische voorzieningen zijn totaal afwezig - de dichtstbijzijnde polikliniek is aan de kust, 50 km ver. Dus als je ziek wordt gebruik je de traditionele 'medicijnen': geneeskrachtige kruiden, waar ze het vroeger ook mee deden. En verder moet je er dan maar het beste van hopen. En

bidden natuurlijk. Want ze zijn hier allemaal lid van de kerk. De Molukse kerk. Andere kerken zijn hier niet.

Het evangelie is hier in 1923 voor het eerst gebracht. Toen kwamen hier op uitnodiging van de plaatselijke vorst, die een school wilde hebben. Dat was dus ruim 300 jaar nadat in 1604 op Ambon de eerste protestantse kerkdienst was gehouden. Nauwelijks 100 km verderop. Zo heel erg hard werd er in de tijd van de VOC en het koloniale bestuur daarna niet aan zending gewerkt. Vorige week was ik daar in de stad aan het werk. Lesgeven aan de theologische faculteit van de christelijke universiteit. Over Paulus, net als eerder op Bali. Op een grotendeels braakliggende campus. Bij de onlusten tussen Christenen en Islamieten is het hele complex in brand gestoken. Daarbij ging ook de bibliotheek met veel oude boeken over de Molukse geschiedenis in vlammen op. Uit wraak werd toen ook de aangrenzende Islamitische school in de as gelegd. En het postkantoor aan de overkant moest het ook ontgelden. Zoals zoveel andere gebouwen en kerken, in Ambon stad, en op tal van andere plaatsen. Wie je hier ook maar ontmoet, je krijgt het al gauw over wat er de afgelopen jaren allemaal is gebeurd. Dat is ook een diep ingrijpende traumatische ervaring geweest! Je zult maar op zondag in kerk zitten, en gesommeerd worden de kerk te verlaten, waarna het gebouw in de fik gestoken wordt! Dat gebeurde hier in Ambon-stad op 2e kerstdag.

De mensen hebben me overal veel te vertellen. Ik hen ook. Een seminar over het werk van Litindo voor de studenten van de universiteit. Later nog een keer een bijeenkomst met de voornaamste docenten. Er is belangstelling, ook al is men zich er heel goed van bewust dat de kerk hier een lange geschiedenis heeft. Maar er is veel in beweging. Vanouds heeft de kerk hier een ver doorgevoerde synodale structuur. Vanuit de kantoren van synode en classis

worden de gemeenten bestuurd op een manier, die sterk doet denken aan het systeem van de regering. Geen wonder, want beide hebben hun werkwijze overgenomen van het koloniale bestuur, en van de VOC daarvóór. Die bemoeide zich niet alleen met de handel, maar regeerde ook de kerk. Maar vorig jaar heeft de synode besloten om het roer radicaal om te gooien. Men wil af van heel dat geldverslindende systeem, en terug naar een presbyteriaal stelsel volgens de ons bekende Dordtse KO. In feite nog een stukje kerkelijke dekolonisatie. Dat zal nog heel wat voeten in aarde hebben. De predikanten die ik in het binnenland van Seram spreek zijn er allemaal hard voor. Wat nu door de synode opgestuurd wordt is vaak helemaal niet bruikbaar in deze dorpsgemeenten. En het is dodelijk voor het eigen verantwoordelijkheidsbesef. Hier in Abio heeft men van de recente onlusten met de islamieten geen last gehad. Maar wel in het sterk aan hen verwante Ahiolo, waar ik op weg hier naar toe een bezoek bracht. Dat dorp werd op een zondagmiddag overvallen toen iedereen in kerk zat, en helemaal platgebrand. Sommigen verzetten zich. Er vielen 5 slachtoffers. Een meisje van een jaar of 17 werd meegenomen, en niemand heeft ooit meer iets van haar gehoord; volgens de geruchten zou ze naar Java zijn gebracht. Vlak voor ik uit Abio vertrek laten ze me de nieuwe kerk zien. Boven op de gaanderij liggen de bamboe-fluiten waarop de gemeentezang begeleid wordt. Ze laten me nog even horen hoe het klinkt. Pas later hoor ik de woorden van het lied, dat juist in de jaren van de onlusten in omloop kwam en geliefd werd:

di tengah kesukaran
sebabnya dosaku
terbitlah pengharapan
tolongan Tuhanku
kendati jalanku di susah perang
Yesus Pedoman hidupku
beri aku menang
selalu aku sembayang
ya Tuhan pimpinlah

*midden in de moeiten
veroorzaakt door mijn zonden
daagt er hoop
de hulp van mijn Heer
ook al loopt mijn weg door de moeite van oorlog
Jezus, leidsman van mijn leven,
geef mij de overwinning
ik zal altijd (U) aanbidden
ja Heer, leidt (mij)*